

Vragen inwonersavond aardgasvrij Doetinchem (20/4/21)

Algemeen

Is aardgasvrij Doetinchem hetzelfde als transitievisie warmte Doetinchem?

In 2021 moet elke gemeente in Nederland een Transitievisie Warmte hebben opgesteld. Deze Transitievisie geeft een eerste beeld van hoe de route naar een aardgasvrije gemeente eruit komt te zien. We leggen de technische mogelijkheden per gebied uit. En beschrijven wat logische stappen op de korte termijn zijn. De Transitievisie passen we elke 5 jaar aan. Zodat we inspelen op nieuwe ontwikkelingen en de ingezette route eventueel kunnen bijsturen.

Wanneer is het aardgas in de gemeente Doetinchem verleden tijd is?

Het streven is om in 2050 aardgasvrij te zijn. De verwachting is dat we in stappen aardgasvrij gaan worden.

In hoeverre is de gemeente verplicht mij een alternatieve warmtevoorziening aan te bieden?

De gemeente is niet verplicht om u een alternatieve warmtevoorziening aan te bieden. U moet hierin zelf een keuzes te maken en stappen te ondernemen.

Niet alle panden laten zich 'aanpakken' Hoe gaat men om met monumenten en met woningen die als beschermd stadgezicht zijn aangemerkt?

Monumenten en woningen in een beschermd stadsgesicht zijn moeilijker van het aardgas te krijgen. Hiervoor moeten maatwerkoplossingen gezocht worden.

Waarom moeten wij met een relatief jonge woning van het gas af en mag een monumentaal pand gewoon niets doen terwijl daar veel meer besparing mogelijk is?

Een monumentaal pand is lastiger te verduurzamen. Vaak is bij een monumentaal pand inderdaad wel meer besparing te behalen. Aan de andere kant zijn er relatief weinig monumentale panden. De grootste opgave ligt bij de 'reguliere' panden.

De gasleidingen hebben een bepaalde levensduur. In hoeverre speelt dit mee met het bepalen van de volgorde van de wijkaanpak?

De afschrijving van het gasnet speelt mee bij het bepalen van de buurtvolgorde. Nieuw aangelegde gasnetten zullen we niet gaan verwijderen.

Waarom kiest Nederland voor deze aanpak terwijl België en Duitsland juist nu naar het aardgas toe gaan?

In Nederland heeft het merendeel van de huishoudens al jarenlang een aardgasaansluiting. In Duitsland worden rond de 5 miljoen huizen nog verwarmd met stookolie. Deze olietels zijn erg vervuilend. Duitsland heeft daarom een tussenstap toegevoegd richting 2050. Eerst worden alle olietels vervangen door aardgas. Daarmee vermindert de totale CO₂-uitstoot van Duitse huishoudens met ongeveer 30 procent. Maar uiteindelijk gaan ook deze woningen in Duitsland alsnog van het aardgas af.

Wat zijn de aardgas grootverbruikers in de gemeente Doetinchem?

Ook in Doetinchem hebben we bedrijven die veel aardgas verbruiken. Vanwege privacy redenen weten we als gemeente niet om welke bedrijven het gaat. Bedrijven doen ook mee aan de energietransitie. Wanneer het gaat om de warmte die bedrijven nodig hebben om kantoorpanden te verwarmen hoort dit thuis bij de warmtetransitie. Voor proces gebonden warmte – de warmte die nodig is om producten te kunnen produceren of processen in fabrieken mogelijk te maken – loopt er een ander spoor. Ook hier moet de CO₂-uitstoot omlaag. Voor een overzicht van de maatregelen die in elke sector in Nederland nemen, kijk op de pagina van het klimaatakkoord.

Wordt er ook rekening mee gehouden dat de overheid ook stimuleert om elektrisch gaan autorijden? Als we daarbij ook nog meer elektriciteit gaan gebruiken voor warmte opwekken, is het netwerk daar überhaupt wel voor geschikt?

Het huidige netwerk is niet geschikt om elektrisch te verwarmen en om elektrisch te gaan autorijden. De netbeheerder Liander is betrokken bij de Transitivisie Warmte Doetinchem en heeft inzicht in de noodzakelijke netverzwaring.

Alternatieve warmtebronnen

Wat is de energiebron bij een warmtenet?

Warmtebronnen in Doetinchem voor een warmtenet zijn bijvoorbeeld de Oude IJssel en de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Etten. In het geval van een wijkwarmtepomp kan er echter ook gebruik gemaakt worden van warmte uit de lucht en/of bodem.

Is er een bepaalde Rc waarde te geven om te bepalen voor welke warmtebron een woning geschikt is?

Voor een all-electric oplossing wordt een richtwaarde van Rc van 3,5 en hoger gehanteerd. Voor een hybride oplossing wordt een Rc van 1,5 – 2 tot 3,5 aangehouden.

Nu kernenergie weer op de agenda staat. Hoe aannemelijk is waterstof dan?

Om heel de gemeente in 2040 duurzaam te kunnen verwarmen zijn er veel verschillende bronnen nodig. Alle mogelijke bronnen komen daarom in de Transitievisie aan bod. Dit betekent echter niet dat al deze bronnen in de praktijk ook gebruikt gaan worden. Gelukkig wordt de Transitievisie elke 5 jaar aangepast en geactualiseerd met nieuwe kennis over bronnen. Dit betekent overigens niet dat we moeten wachten met de transitie. Voor veel woningen zien we nu al geschikte technieken zoals een warmtepomp of mogelijk een warmtenet. Kernenergie behoort niet thuis in de warmtetransitie, maar heeft hier wel direct raakvlakken mee. Kernenergie gaat namelijk niet over warmte, maar over elektriciteit. Kernenergie betreft de omzetting van uranium naar elektriciteit. Een proces dat door voorstanders als wenselijk wordt gezien omdat het 10 tot 100 keer minder CO₂-uitstoot dan traditionele elektriciteitscentrales. Door te kiezen voor kernenergie hoeven er vervolgens minder zon- en windmolens geplaatst te worden. Tegenstanders van kernenergie benoemen voor het radioactief afval als groot aandachtspunt. Blootstelling aan dit afval is zeer schadelijk, waardoor dit afval veilig en langdurig opgeslagen moet kunnen worden. Daarnaast zijn de investeringskosten

voor een kerncentrale heel erg hoog. Dit zijn kosten die wij deze generatie niet meer kunnen opbrengen, wat inhoudt dat als wij nu een kerncentrale zouden bouwen de generaties na ons hier nog voor betalen. Of en hoe kernenergie zicht gaat ontwikkelen in Nederland is daarom niet zeker, maar omdat dit losstaat van de aardgasvrij opgave vormt dit geen belemmering voor de warmtetransitie.

Individuele (hybride) luchtwarmte pompen kunnen, zeker op de lange duur, luidruchtig worden. Hoe voorkomen we daar problemen mee?

Er gelden geluidseisen voor luchtwarmtepompen. Wel is het belangrijk dat deze warmtepompen goed onderhouden worden.

Is de papierfabriek onderzocht? Wat is daar uitgekomen?

Er hebben nog geen concrete onderzoeken plaatsgevonden naar de mogelijkheden van restwarmte van de papierfabriek.

Heeft het onttrekken van warmte uit de Oude IJssel geen negatief effect op flora en fauna?

Een typisch effect van koude lozen is dat gedurende de zomermaanden de watertemperatuur van het ontvangend oppervlaktewater verlaagd is ten opzichte van de natuurlijke situatie voor dat water. Hoeveel koeler het oppervlaktewater als gevolg van de koudelozing wordt hangt naast de omvang van die lozing ook af van de stroming en de grootte en diepte van het ontvangende water. Praktijkvoorbeelden geven nog geen volledig beeld van de effecten op de ecologie. Er zijn indicaties dat een koudelozing kan leiden tot verbeterd doorzicht en lagere nutriëntconcentraties. Monitoring is van belang om te volgen of er geen ongewenst ecologische effecten optreden.

Voor individueel LT/MT zijn er meerdere opties bij 'electric'. Warmtepompen kunnen van het type lucht-water zijn, maar ook water-water (open en gesloten) of lucht-lucht. Lucht-Lucht wordt vaak uitgesloten voor AIRCO en valt buiten de subsidies (terwijl dit best kansen biedt). Water-Water wordt onbetaalbaar gemaakt in Gelderland door de belachelijk hoge 'leges', ook voor kleine systemen. Hoe wordt het 'beleid' hierop aangepast?

Het is aan de provincie Gelderland om de hoogte van leges voor dergelijke systemen te bepalen. Wel is het goed om een signaal naar de provincie te laten uitgaan over de hoogte van de leges.

Wij hebben warmwater panelen op het dak i.c.m. een boiler, waardoor je beduidend minder gas verbruikt. Is het niet makkelijker te realiseren om mensen een subsidie te geven om hun ketel te vervangen voor een dergelijk systeem? Dus niet geheel van het gas af, maar minder gas verbruiken?

Wel dient op termijn geen aardgas meer gebruikt te worden. Minder gas gebruiken is altijd goed. We proberen inwoners van Doetinchem te motiveren minder gas te gebruiken door algemene communicatie. Energie die niet gebruikt wordt hoeft niet opgewekt te worden.

Kosten en subsidies

Over eventuele hogere maandlasten voor huurder of eigenaar: Wat wordt er verwacht aan "hogere" maandlasten met een energie-neutraler leven? In hoeverre is er compensatie/subsidie?

De warmtetransitie is een maatschappelijke opgave waaraan we uiteindelijk allemaal betalen. Wat uitmaakt is hoe de totale kosten verdeeld worden over de tijd en over alle betrokken partijen. De

vraag is dus wie betaalt wat, wanneer en hoe kunnen we de totale maatschappelijke kosten zo laag mogelijk houden? In het Klimaatakkoord is benoemd dat het belangrijk is dat de warmtetransitie inkomensneutraal uitgevoerd kan worden. Over hoe dit precies mogelijk wordt gemaakt wordt nog hard nagedacht. Voor mensen die op de korte termijn hun woning aardgasvrij willen maken zijn er vaak subsidies beschikbaar. Dit geldt zowel voor isolatie als voor de aanschaf van warmtepompen. Door deze subsidies en een lagere energierekening zijn deze maatregelen voor bepaalde huishoudens nu al aantrekkelijk om te realiseren. Subsidies en leenmogelijkheden kunt vinden op www.agem.nl.

Wat is de stand van zaken voor object-gebonden subsidiëring?

De laatste stand van zaken over object-gebonden financiering vindt u op de website <https://www.objectgebondenfinanciering.nl/>

Maatregelen lijken nu vooral weggelegd voor technische en wat welgesteldere mensen. Kan de collectiviteit in de wijk/gemeente worden gestimuleerd zodat veel meer huishoudens mee kunnen doen en het echt van de grond komt?

Een collectieve aanpak biedt voordelen dat gezamenlijk in de wijk duurzaamheidsmaatregelen worden getroffen. Bij een gezamenlijk inkoop is het voordeel dat vanwege de schaal de maatregelen goedkoper aangeboden kunnen worden. Het is aan de individuele woningeigenaar om te besluiten of hij op voorhand maatregelen wil treffen of dit in een wijkaanpak wil doen.

Ik woon in een buurt met veel oudere mensen met een gekochte woning, waarom zullen hun deze kosten nog maken? Hoe ga je daar mee om?

Het is aan de woningeigenaar om een keuze te maken of hij maatregelen aan zijn woning wil nemen.. We begrijpen dat oudere mensen niet altijd zitten te wachten op de rompslomp. Vaak kan er aangesloten op een 'natuurlijk' moment, zoals bijvoorbeeld bij een verkoop van de woning.

Waarom zou ik een lening of subsidie of hypotheek nemen als pas in 2050 een huis definitief van het gas af moet?

Het is aan de woningeigenaar om een beslissing te nemen wanneer hij zijn woning van het aardgas wil halen. De woning hoeft niet in één keer van het aardgas af. Het kan ook in stappen. Eerst isoleren en daarna de vervolgstappen. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de dan voorliggende financieringsmogelijkheden. Nu al duurzaamheidsmaatregelen treffen heeft een aantal voordelen. De gasprijs gaat stijgen en de woning krijgt meer comfort en wordt toekomstbestendig.

Zelf aardgasvrij versus wijkaanpak

Wij willen graag nu al van het gas af, maar Sité woondiensten weigert onze wens want het zou te ingrijpend zijn! Waarom juichen ze dat bij site woondiensten niet toe, als mensen nu al van het gas af willen?

Sité Woondiensten pakt de verduurzaming van de huurwoningen complexgewijs en planmatig aan. De verduurzaming van de huurwoningen wordt opgepakt als onderdeel van bijvoorbeeld een noodzakelijke renovatie. Een gezamenlijke aanpak van een complex woningen is efficiënter en goedkoper voor Sité Woondiensten.

Wij zijn van plan om dit jaar te verbouwen en daarbij ook aardgasvrij te worden. Hoe zit het als het plan voor de wijk afwijkt van de door ons gekozen oplossing? En lopen we dan risico op nieuwe kosten of aanpassingen?

Het is geen enkel probleem om de woning nu al aardgasvrij te maken. Dat houdt in dat uw woning op dat moment geen aardgas verbruikt. Hiermee voldoet de woning aan aardgasvrij. We verwachten dat er geen nieuwe kosten of aanpassingen in de toekomst noodzakelijk zijn. Uitsluiten kunnen we het echter niet.

Als ik zelf aardgas vrij wil worden kan dat, maar dan doe ik niet meer mee met de wijkaanpak. Als velen mijn voorbeeld volgen, wat is dan het gevolg voor de rest van de wijk?

Iedereen in de wijk kan meedenken over de wijkaanpak. Als de wijk al voor een groot deel aardgasvrij is betekent dit een kleinere opgave om als wijk aardgasvrij te worden. Goede voorbeelden van aardgasvrij in de wijk vinden ongetwijfeld navolging in de buurt. Bij een warmtenet heeft dit wel effect omdat daar een groot deel van de wijk 'mee moet doen' om de businesscase rendabel te maken.

Heeft het zin om, in afwachting van de maatregelen, het gasverbruik te verminderen ten koste van een hoger elektriciteitsgebruik d.m.v. een hybride warmtepomp?

De aanschaf van een hybride warmtepomp heeft zin om het gasverbruik te verminderen. Wel is het verstandig om dit in combinatie met de aanschaf van zonnepanelen te doen. Hiermee kan het hoger elektriciteitsgebruik opgevangen worden.

Wat is er mogelijk bij appartementen?

Voor een appartementencomplex is het verstandig om de verduurzaming van de appartementen gezamenlijk op te pakken. Een collectieve warmtevoorziening voor het complex ligt voor de hand.

Betrokkenheid inwoners en andere stakeholders

Worden de inwoners in de toekomst actief vanuit de gemeente benaderd of is het aan de eigen waakzaamheid van de inwoners hoe de transitie plaats (moet) gaat vinden?

Alle betrokkenen in de wijk worden actief door de gemeente benaderd in het proces om tot een wijkuitvoeringsplan te komen.

Met wie gaat de gemeente in de wijk in gesprek?

Bij een wijkuitvoeringsplan gaat de gemeente met alle gebouweigenaren in gesprek. Het gaat hierbij om particuliere woningeigenaren, woningcorporaties, eigenaren maatschappelijk vastgoed e.d.

Is Agem ook betrokken?

Agem wordt zeker betrokken bij de Transitievisie Warmte. Agem neemt deel aan de klankbordgroep. Agem verzorgt voor de Achterhoekse gemeenten het energieloket en zal ongetwijfeld een rol krijgen bij de wijkaanpakken.

Wat is de rol van het duurzaamheidsloket hierin?

Het Energieloket kan adviseren over technische mogelijkheden hoe de woning aardgasvrij gemaakt kan worden en wat de kosten globaal zullen zijn.

Vanavond heeft natuurlijk maar een klein deel van de bewoners van Doetinchem gekeken. Hoe gaat het overgrote deel van de inwoners benaderd worden?

Bij een concreet wijkuitvoeringsplan ontvangen alle bewoners van deze wijk een brief van de gemeente Doetinchem. Daarnaast gaan we via onze eigen communicatiekanalen aan deze aanpak aandacht besteden.